

Հավելված
Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները
կարգավորող հանձնաժողովի 2017 թվականի -----ի
№---Ա որոշման

Հավելված
Հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության բնական
մենաշնորհների կարգավորման հանձնաժողովի 2003 թվականի
դեկտեմբերի 9-ի №87Ա որոշմամբ

«Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատոր» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի ծառայության մատուցման լիցենզավորված գործունեություն իրականացնելու

Պայմանները

**(Լիցենզիա №0122 տրված տրված Հայաստանի Հանրապետության
բնական մենաշնորհների կարգավորման հանձնաժողովի 2003
թվականի դեկտեմբերի 9-ի №87Ա որոշմամբ)**

1. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅՈՒՄ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Սույն լիցենզիայում օգտագործված հասկացություններն են.
 - 1) **Արտադրող`** էլեկտրական էներգիայի (հզորության) արտադրության լիցենզիա ունեցող իրավաբանական անձ.
 - 2) **Շուկայի կանոններ`** «Էներգետիկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված` Հանձնաժողովի կողմից հաստատված հիմնարար փաստաթուղթը, որով կանոնակարգվում են էներգետիկայի բնագավառում գործունեություն իրականացնող լիցենզավորված անձանց փոխհարաբերությունները, բնագավառի հուսալիության և անվտանգության հետ առնչվող հիմնական կանոններն ու ցուցանիշները, ինչպես նաև դրանց և շուկայի բնականոն աշխատանքի ապահովման համար անհրաժեշտ մեխանիզմները.
 - 3) **Լիցենզիա`** Հանձնաժողովի կողմից Լիցենզավորված անձին տրված սույն փաստաթուղթը, որը հավաստում է վերջինիս իրավունքը և պարտականությունը սույն լիցենզիայով սահմանված տարածքում և պայմաններով իրականացնելու

Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի ծառայության մատուցման լիցենզավորված գործունեություն.

- 4) **Լիցենզավորված անձ**՝ «Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատոր» փակ բաժնետիրական ընկերություն.
- 5) **Հանձնաժողով**՝ Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով.
- 6) **Սակագին**՝ Էլեկտրական էներգիայի և (կամ) հզորության միավորի վաճառքի, Էլեկտրաէներգետիկայի բնագավառում լիցենզավորված գործունեությամբ մատուցվող ծառայությունների համար Հանձնաժողովի կողմից «Էներգետիկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքին համապատասխան սահմանված գին.
- 7) **Ռեէական պաշտպանություն**՝ ավտոմատ սարքվածքների համալիր, որը նախատեսված է վթարային իրավիճակներում Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի վնասված տարրերի արագ ախտորոշման և Էլեկտրաէներգետիկական համակարգից առանձնացման համար՝ ամբողջ Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի բնականոն աշխատանքի ապահովման նպատակով.
- 8) **Հակավթարային ավտոմատիկա**՝ սարքվածքների համախումբ, որը ապահովում է Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի ռեժիմների կառավարման գործողությունների իրականացում՝ Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի վթարային ռեժիմների ախտորոշման, զարգացման կանխարգելման և վերացման նպատակով.
- 9) **Ֆորս մաժոր**՝ արտակարգ և անկանխելի այն դեպքերն ու հանգամանքները, որոնք առաջացել են Լիցենզավորված անձի կամքից անկախ և միևնույն ժամանակ, անկախ վերջինիս գործադրած ջանքերից, խոչընդոտել են պարտավորությունների կատարմանն ուղղված նրա գործողություններին: Սույն Լիցենզիայի իմաստով արտակարգ և անկանխելի դեպքերն ու հանգամանքներն են բնական և տեխնաճին

աղետները, բնության ուժերի արտասովոր դրսևորումները (այդ թվում՝ ջրհեղեղներ, երկրաշարժեր, փոթորիկներ, պտտահողմեր, կայծակով և ամպրոպով ուղղորդվող հորդառատ անձրևներ, ձնաքթեր, սողանքներ), գործադուլները, հասարակական անկարգությունները, ահաբեկչությունները, պատերազմները և ապստամբությունները: Սույն ենթակետը չի սահմանափակում Լիցենզավորված անձի իրավունքը սույն կետում նշվածից բացի այլ արտակարգ և անկանխելի դեպքեր ու հանգամանքներ ի հայտ գալու պարագայում դիմել Հանձնաժողով՝ դրանք Ֆորս մաժոր ճանաչելու համար:

2. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ

2. Լիցենզիան ուժի մեջ է մտնում 2003 թվականի դեկտեմբերի 9-ից:
3. Լիցենզիան գործում է մինչև 2020 թվականի դեկտեմբերի 9-ը:

3. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼՈՒ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԸ

4. Լիցենզավորված գործունեության աշխարհագրական տարածքը Հայաստանի Հանրապետության ողջ տարածքն է:

4. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԶՄՈՂ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ

5. Լիցենզավորված անձին իրավունք է տրվում և պարտավորեցվում է էլեկտրաէներգետիկական համակարգում մատուցել էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի ծառայություն՝ հետևյալ գործառույթներով.
 - 1) էլեկտրաէներգետիկական համակարգում կարճաժամկետ պլանավորում և կարգավարում.
 - 2) էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատիվ կառավարում.
 - 3) էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի զարգացման պլանավորում.

- 4) տարածաշրջանային էլեկտրաէներգետիկական համակարգերի հետ Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկական համակարգի համատեղ աշխատանքի ապահովում.
 - 5) էլեկտրաէներգետիկական համակարգում՝ համաձայն Լիցենզիայի պայմանների և Շուկայի կանոնների, իր օպերատիվ ենթակայության ներքո գտնվող Ռելեական պաշտպանության և Հակավթարային ավտոմատիկայի սարքվածքների նախադրվածքների հաշվարկում, առաջադրում և դրանց կատարման վերահսկում.
 - 6) հաճախականության և փոխհոսքերի կարգավորման, հաշվեկշռման ինչպես նաև համակարգային ծառայություններ մատուցելու համար նախատեսված տեղակայանքների պատրաստականության ստուգում.
 - 7) էլեկտրաէներգետիկական համակարգում կրիտիկական (վթարային) իրավիճակներում էլեկտրամատակարարման սահմանափակումների ծրագրերի կիրառման վերաբերյալ որոշումների կայացում.
 - 8) հաղորդման ցանցին միացվող նոր կամ վերակառուցվող էներգատեղակայանքներ և սարքավորումների հաղորդման ցանցին միացնելու տեխնիկական պայմանների և միացման գործողությունների ծրագրի վերաբերյալ համաձայնության տրամադրում.
 - 9) էլեկտրական էներգիայի (հզորության) միջպետական առևտրի խթանման և տարանցման ապահովման նպատակով համագործակցություն այլ երկրների համապատասխան կազմակերպությունների հետ.
 - 10) Շուկայի կանոններով նախատեսված այլ գործառույթներ:
6. Լիցենզիայի պայմանների 5-րդ կետի 1-7-րդ ենթակետերով ամրագրված գործառույթները Լիցենզավորված անձն իրականացնում է Բացառիկ իրավունքով:
 7. Առանց Հանձնաժողովի հետ համաձայնեցնելու Լիցենզավորված անձն իրավունք չունի լիցենզավորված գործունեությանն առնչվող որևէ իրավունք կամ պարտականություն պայմանագրային կամ այլ հիմունքներով ամբողջովին կամ մասնակի օտարել, զիջել, գրավ դնել կամ փոխանցել մեկ այլ անձի:

8. Լիցենզիայի պայմանների 5-րդ կետով նախատեսված գործառույթների իրականացման համար Լիցենզավորված անձն իրավունք ունի Շուկայի կանոններով սահմանված կարգով ազատ մուտք գործել էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայի մասնակցիների տնօրինության տակ գտնվող տարածքներ, պահանջել և ստանալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն:

5. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

9. Լիցենզավորված անձի գործունեությունը պետք է համապատասխանի Լիցենզիայի, «Էներգետիկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի, Շուկայի կանոնների, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, այլ իրավական ակտերի և Հանձնաժողովի ընդունած իրավական ակտերի պահանջներին:
10. Լիցենզավորված անձը համագործակցելով շուկայի մասնակիցների հետ, մշակում է էլեկտրաէներգետիկական համակարգի ցանցային կանոնները, էլեկտրաէներգետիկական համակարգի անվտանգության և հուսալիության ցուցանիշները և ներկայացնում Հանձնաժողովի հաստատմանը:
11. Լիցենզավորված անձը վերլուծում է էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայի գործունեությունը, քննարկում իր իրավասությունների շրջանակին առնչվող վիճահարույց հարցերը, առաջարկություններ մշակում Հանձնաժողովի կողմից սահմանված համապատասխան փաստաթղթերում փոփոխություններ մտցնելու վերաբերյալ:
12. Արտադրողներին կարգավարելիս՝ էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորը ձեռնարկում է բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, որոնք կհանգեցնեն սպառողների համար նվազագույն ծախսումներով էլեկտրական էներգիայի արտադրությանը և հաղորդմանը՝ հաշվի առնելով Արտադրողներին տրված էլեկտրական էներգիայի գնման երաշխիքները:

13. Լիցենզավորված անձը վթարային (կրիտիկական) իրավիճակում պարտավոր է ձեռնարկել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները համակարգի հուսալի և անվտանգ աշխատանքը հնարավորին սեղմ ժամկետում վերականգնելու համար:
14. Լիցենզավորված անձը Լիցենզիայով սահմանված գործառույթներն իրականացնելիս պարտավոր է մեծաձախ շուկայի առուվաճառքի կետերում ապահովել վաճառվող էլեկտրաէներգիայի որակը՝ համաձայն տեխնիկական կանոնակարգերի:
15. Լիցենզիայի գործողությունը չի տարածվում Լիցենզավորված անձի հետ համատեղ, այդ թվում՝ համատեղ գործունեության պայմանագրով գործունեություն իրականացնող այլ անձանց, ինչպես նաև Լիցենզավորված անձի մասնակցությամբ հիմնադրված կամ գործող իրավաբանական անձանց վրա:
16. Լիցենզավորված անձի և էներգետիկայի բնագավառում գործունեության լիցենզիա ունեցող այլ անձանց միջև կնքված պայմանագրերը պետք է համապատասխանեն Հանձնաժողովի սահմանած պայմանագրերի օրինակելի ձևերին և (կամ) պարտադիր պայմաններին:
17. Լիցենզավորված անձն առանց Հանձնաժողովի թույլտվության չի կարող դառնալ էներգետիկայի բնագավառում լիցենզիա ունեցող մեկ այլ անձի 25 տոկոս և ավելի մաս կազմող բաժնետեր, փայտեր կամ միավորվել լիցենզիա ունեցող մեկ այլ անձի հետ:
18. Լիցենզավորված անձի կանոնադրական կապիտալում 25 տոկոս և ավելի մասնակցություն ունեցող բաժնետերը կամ փայտերը առանց Հանձնաժողովի թույլտվության իրավունք չունի ձեռք բերել Լիցենզավորված անձի կամ էներգետիկայի բնագավառում մեկ այլ գործունեության լիցենզիա ունեցող անձի 25 տոկոս և ավելի բաժնետոմս, բաժնեմաս կամ ունենալ փայամասնակցություն, ինչպես նաև վաճառել 25 տոկոս և ավելի բաժնետոմսեր:
19. Լիցենզավորված գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ հիմնական գույքը վաճառելու կամ գույքի նկատմամբ իրավունքը որևէ այլ կերպ

փոխանցելու համար Լիցենզավորված անձը դիմում է Հանձնաժողով՝ համաձայնություն ստանալու նպատակով:

20. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է ապահովել լիցենզավորված գործունեության մեջ ներգրավված շենքերի, շինությունների, տեղեկատվական բազայի և այլ գույքի մատչելիությունը Հանձնաժողովի ներկայացուցիչների, իսկ Շուկայի կանոններով նախատեսված դեպքերում՝ նաև Էներգետիկայի բնագավառում լիցենզավորված այլ անձանց համար:
21. Լիցենզավորված անձը, ներդրումներ կատարելու մտադրության դեպքում, պարտավոր է սահմանված կարգով Հանձնաժողովի համաձայնեցմանը ներկայացնել ներդրումային ծրագրերը՝ հետագա Սակագնում ներդրումների լրիվ կամ մասնակի ներառման կամ մերժման նպատակով:
22. Լիցենզավորված անձը Հանձնաժողովի սահմանած կարգով Հանձնաժողով է ներկայացնում ֆինանսական և տեխնիկատնտեսական հաշվետվություններ և տեղեկատվություններ:
23. Լիցենզավորված անձի կողմից Հանձնաժողով ներկայացված տեղեկատվությունը հրապարակային է, եթե դրանք Լիցենզավորված անձի կողմից չեն համարվում գաղտնի և նշված չեն որպես «ընկերությանը վերաբերող գաղտնապահական տեղեկատվություն»՝ Էներգետիկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համաձայն: Լիցենզավորված անձն իրավունք ունի ապացուցել, որ իր ներկայացրած տվյալների (ներառյալ՝ «ընկերությանը վերաբերող գաղտնապահական տեղեկատվության») հրապարակումը կարող է վնասել ընկերության մրցակցային գործունեության շահերին, որը գերակա է հրապարակման հասարակական շահից: Հանձնաժողովն իրավասու է ընդունել կամ մերժել նման տեղեկատվության չհրապարակման վերաբերյալ Լիցենզավորված անձի խնդրանքը:
24. Լիցենզավորված անձը պատասխանատվություն է կրում Հանձնաժողով ներկայացրած լիցենզավորված գործունեության մասին հաշվետվությունների և այլ տեղեկատվության հավաստիության համար:

25. Լիցենզավորված անձի գործունեության հաշվապահական հաշվառումը, հաշվետվությունները և տեղեկատվությունները պետք է համապատասխանեն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և Հանձնաժողովի կողմից սահմանված իրավական ակտերի պահանջներին:
26. Լիցենզավորված գործունեության հաշվապահական հաշվառումը և հաշվետվությունը պետք է առանձնացված լինեն Լիցենզավորված անձի կողմից իրականացվող այլ գործունեության հաշվապահական հաշվառումից և հաշվետվությունից:
27. Լիցենզավորված անձը յուրաքանչյուր տարի պարտավոր է իրականացնել նախորդ տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ և աուդիտորական եզրակացությունն ու հաշվետվությունը ներկայացնել Հանձնաժողով:
28. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողով ներկայացնել իր մոտ կայացած աուդիտորական կամ իրավասու մարմինների ստուգման եզրակացությունները:
29. Լիցենզավորված անձի Սակագինը սահմանում է Հանձնաժողովը՝ օրենքով սահմանված կարգով: Լիցենզավորված անձը կարող է կիրառել Հանձնաժողովի սահմանած Սակագնից ավելի ցածր Սակագին, պայմանով, որ չի վտանգում կամ չի վտանգի լիցենզավորված գործունեությունը և եթե այդ իջեցումը կատարվում է Լիցենզավորված անձի շահույթի հաշվին: Սակագների նման իջեցման դեպքում նոր Սակագներ սահմանելիս Հանձնաժողովը հաշվի չի առնում Սակագների իջեցման հետևանքով Լիցենզավորված անձի հնարավոր վնասները:
30. Լիցենզավորված անձն առանց Հանձնաժողովի համաձայնության իրավունք չունի զբաղվել այլ տնտեսական գործունեությամբ: Լիցենզավորված անձի կողմից իրականացվող տնտեսական (ձեռնարկատիրական) այլ գործունեությունը չպետք է վտանգի Լիցենզիայի պայմանների պատշաճ կատարումը:
31. Լիցենզավորված անձին արգելվում է զբաղվել էներգետիկայի բնագավառում այլ լիցենզավորվող գործունեությամբ, բացառությամբ էլեկտրական էներգիայի

(հզորության) հաղորդման գործունեության՝ համապատասխան լիցենզիայի առկայության դեպքում:

32. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովին անմիջապես հայտնել այն հանգամանքների մասին, որոնք հանգեցրել են կամ կարող են հանգեցնել Լիցենզիայի պայմանների խախտումների:

6. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՄԿՈՒՄ

33. Լիցենզիայի պայմանների պահպանման վերահսկումն իրականացնում է Հանձնաժողովը:
34. Լիցենզիայի պայմանների պահպանման վերահսկումն ապահովելու նպատակով Հանձնաժողովը և նրա կողմից լիազորված ներկայացուցիչներն իրավունք ունեն ազատ մուտք գործել Լիցենզավորված անձի տարածք: Վերահսկումն իրականացնելու ընթացքում Լիցենզավորված անձը պետք է լիովին համագործակցի և աջակցի Հանձնաժողովին կամ նրա կողմից լիազորված ներկայացուցչին:
35. Հանձնաժողովի կողմից լիազորված ներկայացուցիչները Լիցենզավորված անձի տարածքում պահպանում են ընկերության ներքին կանոնակարգը, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված նորմերը:

7. ՏՈՒԺԱՆՔՆԵՐԸ

36. Լիցենզավորված անձի կողմից «Էներգետիկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի դրույթները, Հանձնաժողովի ընդունած իրավական ակտերը, Լիցենզիայի պայմանները չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու դեպքերում Հանձնաժողովն իրավասու է տալու խախտումները վերացնելու վերաբերյալ հանձնարարականներ և կարող է կիրառել տուժանքների հետևյալ տեսակները՝

1) նախազգուշացում.

- 2) «Էներգետիկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված տուգանքներ.
 - 3) Լիցենզիայի գործողության կասեցում.
 - 4) Լիցենզիայի գործողության դադարեցում:
37. Լիցենզավորված անձի կամ Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ Լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում Հանձնաժողովը և Լիցենզավորված անձը ղեկավարվում են «Էներգետիկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ:
38. Լիցենզիայի գործողությունը կարող է դադարեցվել նաև Լիցենզավորված անձի նախաձեռնությամբ՝ նրա գրավոր դիմումի հիման վրա: Մինչև Լիցենզիայի կասեցման կամ գործողության դադարեցման վերաբերյալ Հանձնաժողովի կողմից համապատասխան որոշում ընդունելը, Լիցենզավորված անձը պարտավոր է շարունակել գործունեությունը՝ համաձայն Լիցենզիայի պայմանների:
39. Լիցենզավորված անձը չի ենթարկվում պատասխանատվության՝ Լիցենզիայի 36-րդ կետով սահմանված կարգով, եթե նրա գործունեության մեջ արձանագրված խախտումները Ֆորս մաժորի հետևանք են:

**8. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ, ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ
ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԻ ԵՐԿԱՐԱԶԳՈՒՄ, ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ
ՎԵՐԱԶԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ**

40. Լիցենզիայում փոփոխություններ կատարվում են Լիցենզավորված անձի կամ Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ՝ Հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգով:
41. Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ Լիցենզիայի փոփոխությունները կատարվում են Լիցենզավորված անձի համաձայնությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նախատեսվող փոփոխություններն անհրաժեշտ են Հայաստանի Հանրապետության օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի պատշաճ կատարումն ապահովելու համար:

42. Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ Լիցենզիայում կատարված փոփոխությունների հետևանքով Լիցենզավորված անձի կրած վնասները փոխհատուցվում են Սակագնով:
43. Լիցենզավորված անձի վերակազմակերպման կամ նրա անվանման կամ գտնվելու վայրի (հասցեի) փոփոխման դեպքում Լիցենզավորված անձը պարտավոր է այդ փոփոխություններն իրավական ուժ ստանալու օրվանից սկսած՝ 15-օրյա ժամկետում Հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգով հայտ ներկայացնել Լիցենզիայի վերաձևակերպման համար:
44. Լիցենզիայի գործողության ժամկետի երկարաձգման համար Լիցենզավորված անձը հայտ է ներկայացնում Հանձնաժողով՝ վերջինիս կողմից սահմանված կարգով:
45. Լիցենզավորված անձի գործունեությունը թափանցիկ է: Լիցենզավորված անձը պարտավոր է լիցենզավորված գործունեության առնչությամբ էներգետիկայի բնագավառում գործունեության լիցենզիա ունեցող այլ անձանց և (կամ) շահագրգիռ կողմերի հարցման դեպքում նրանց տրամադրել անհրաժեշտ տեղեկատվություն և նյութեր, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տեղեկատվությունը և նյութերը համարվում են գաղտնի:

9. ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

46. Լիցենզիայի վերաբերյալ բոլոր ծանուցումները, հայտերը, պահանջները կամ այլ տեղեկացում և (կամ) փաստաթղթերի հանձնումը պետք է կատարվի պատշաճ կերպով:
47. Տեղեկացումը կամ փաստաթղթերի հանձնումը համարվում է պատշաճ ձևով կատարված, եթե դրանք ուղարկվել են պատվիրված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն ապահովող կապի այլ միջոցների օգտագործմամբ (այդ թվում՝ հայտատուի կողմից նշված հեռախոսահամարին հաղորդագրություն ուղարկելով) կամ էլեկտրոնային համակարգի միջոցով, ինչպես նաև օրենսդրությամբ սահմանված էլեկտրոնային կապի այլ միջոցներով կամ հանձնվել են ստացականով: